Endast en kvarskatte-uppbörd?

Med nu gällande bestämmelser (28 § UF) skall K-skatt förfalla till betalning under den första uppbördsterminen under uppbördsåret näst efter taxeringsåret, om skattens belopp uppgår till högst femtio kronor, och under vardera av de båda första terminarna, med lika belopp, om skattens belopp överstiger femtio kronor; dock skall belopp, som skall förfalla under den senaste terminen, avrundas till närmast lägre hela antal kronor, varvid återstoden skall förfalla under den förra terminen. Det sistnämnda betyder att om K-skatten uppgår till udda krontal så skall det belopp som förfaller till betalning under uppbördsterminen i maj avjämnas till närmast lägre hela antal kronor och det belopp som skall erläggas under uppbördsterminen i mars höjas i motsvarande mån. För att ta det exempel som bevillningsutskottet (jfr det följande) använder så skall, om K-skatten uppgår till 101 kronor, 51 kronor betalas i mars och 50 kronor i maj. — I 28 § UF stadgas vidare att K-skatt, som inte uppgår till minst fem kronor, inte skall erläggas.

Statsrevisorerna framhåller i sin år 1965 avgivna berättelse, att uppbörden av K-skatt och indrivningen av restförd skatt ofta kräver arbetsinsatser och administrationskostnader — jag följer Bev U:s referat — som inte synes stå i rimlig proportion till storleken av de medel som genom åtgärderna kan tillföras det allmänna. Enligt deras mening bör såväl den beloppsgräns, vid vilken K-skatt nu inte utkräves som den beloppsgräns, över vilken skatten f. n. skall uppdelas på två terminer, omprövas. Vidare bör riskerna för restföring och indrivning av poster på en krona slutgiltigt undanröjas genom att exempelvis udda krontal avrundas till närmast högre eller avjämnas till närmast lägre krontal, varigenom samma skattebelopp kommer att förfalla till betalning under båda uppbördsterminerna. Ytterligare en framträdande olägenhet med den nuvarande kvarskatteuppbörden sammanhänger enligt revisorernas uppfattning med att utebliven betalning av sådan skatt, som är uppdelad på två terminer, resulterar i två skilda ärenden, oaktat den skattskyldige är en och samma person. Denna olägenhet skulle kunna elimineras om man införde regler av innebörd exempelvis att första uppbördsterminens delbelopp — vid utebliven betalning — uppfördes på restlängd först sedan också andra uppbördsterminen gått till ända.

Ovanstående är hämtat ur BevU:s betänkande nr 53 år 1966, där också en av herr Sjöholm väckt motion rörande samma angelägenhet upptas till behandling. Motionären framhåller, refererar BevU, att ett tidsödande och improduktivt sorteringsarbete måste utföras vid kronofogdemyndigheten efter erhållandet av varje ny uppbördstermin restförda poster. Det effektivaste medlet att reducera detta sorteringsarbete till det oundgängligen nödvändiga syntes enligt motionären vara att restföringen av icke erlagda K-skattebelopp sker efter utgången av den andra uppbördsterminen, varvid det sammanlagda obetalda beloppet för båda terminerna sammanslås till en restförd post.

Utskottet erinrar i fortsättningen om att uppbördsutredningen i sitt betänkande "Uppbördsfrågor" (SOU 1965:23) redovisar att av de skattskyldiga som på grund

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:23

av 1962 års taxering påfördes K-skatt ca 270.000 hade att erlägga skatten vid ett betalningstillfälle, medan 225.000 hade en K-skatt på mellan 50 och 90 kronor. För inte mindre än 1.171.000 skattskyldiga uppgick K-skatten till 100 kronor och däröver. Arbetet med uppbörd och indrivning av K-skatt vore alltså både omfattande och tidskrävande. BevU erinrar vidare om att uppbördsutredningen föreslagit en höjning av den beloppsgräns, vid vilken K-skatt inte skall erläggas, till 25 kronor. Enligt utskottets mening talar starka skäl också för en begränsning av restföringen av icke erlagd K-skatt till en uppbördstermin. Indrivningsarbetet skulle sannolikt avsevärt förenklas om första uppbördsterminens delbelopp, om det inte inbetalades i rätt tid, kunde uppföras i restlängd först sedan även andra uppbördsterminen gått till ända.

Utskottet säger avslutningsvis att det, särskilt med hänsyn till införandet av ADB inom uppbörds- och indrivningsverksamheten, är angeläget att förutsättningar skapas för att uppbörd och indrivning av K-skatt kan ske smidigt och utan onödig omgång. Sannolikt skulle stora fördelar kunna vinnas om uppbörden av K-skatt kunde begränsas till andra uppbördsterminen. Å andra sidan talar vissa skäl emot en sådan åtgärd, säger utskottet. Sålunda skulle t. ex. åtgärden innebära ett gynnande av de skattskyldiga, som erlägger preliminär B-skatt. Enligt utskottets mening är emellertid såväl frågan om en koncentrering av K-skatteuppbörden som det av revisorerna och motionären framförda önskemålet om restföring av all icke erlagd K-skatt efter utgången av andra uppbördsterminen värda att prövas.

Till detta må till en början fogas den upplysningen att i början av 50-talet under några år i Stockholm proberades — efter Kungl. Maj:ts medgivande — att till *en* restlängd, upprättad efter andra uppbördsterminen, föra samman obetalda belopp vid såväl första som andra uppbördsterminen. Obestridliga arbetsmässiga fördelar följde härav. En återgång till den normala ordningen skedde emellertid sedan RRV motsatt sig fortsatt tillämpning av "modell Stockholm" under framhållande av att det systemet ledde till att stora belopp inflöt senare än eljest och till ränteförluster.

Det är emellertid knappast ett återupplivande av stockholmsförsöket som nu framstår som lösningen utan i stället den av utskottet antydda utvägen att koncentrera kvarskatteuppbörden till andra uppbördsterminen. *Den* radikala ändringen har rekommenderats av bl. a. uppbördsverket i Stockholm. Den skulle i ett slag lösa alla svårigheter för kronofogdemyndigheterna: ingen förväxling av terminer och förty inga enkronor att indriva, endast en restlängd och en omgång indrivningshandlingar, endast ett indrivningsförfarande beträffande K-skatten. Stora fördelar för de lokala skattemyndigheterna (och länsstyrelserna) inträder också: ingen uppdelning av K-skatten vare sig vid ursprungsdebitering eller omdebitering, inget laborerande med två stämmor vid anstånd, avkortning och restitution. Det borde vid en sådan lösning vara så, att hela K-skatten skall erläggas vid andra uppbördsterminen, i maj sålunda. För A-skattare med K-skatt skulle emellertid som nu gälla att avdrag för K-skatten skall ske under de fyra första månaderna K-skatteåret. Sett ur en A-skattares synvinkel kommer där-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:23

med att föreligga alldeles samma förhållande som nu. Vidare bör gälla att arbetsgivare skall vara skyldig att i början av mars inleverera det som dragits under januari och februari och i början av maj det som dragits under mars och april. I fråga om A-skattares K-skatt skulle alltså inflödet till statskassan bli detsamma som nu och sålunda heller inte några ränteförluster uppkomma. Tillämpas samma ordning också för B-skattare med K-skatt blir dessa, som utskottet påpekar, gynnade, eftersom de får tiden fram till maj på sig att betala K-skatten. En i motsvarande mån "försenad" skatteuppbörd inträder för det allmänna. Kanske är dock de nackdelar som här är att notera inte så stora att de behöver hindra en omläggning enligt förslaget. Detta får utredas. Till nöds kan man tänka sig ett tvåterminssystem för B-skattare men då försvinner åtskilligt av fördelarna med förslaget. Utskottet har rätt: uppslaget är väl värt att prövas, ty fördelarna är stora både för kronofogdemyndigheterna och de lokala skattemyndigheterna. Och för de skattskyldiga och arbetsgivarna inträder i vart fall inga nackdelar, möjligen blir det för B-skattarna en alltför stor fördel och för det allmänna en motsvarande nackdel. Det bör dock inte vara någon omöjlighet att komma förbi den svårigheten. Vi emotser en ändring enligt förslaget redan beträffande den K-skatt som skall erläggas 1968.

Nils Gottliebsson

Taxeringsrättelser

Felaktigheter vid taxeringen kan sägas vara av två slag: taxeringstekniska fel och bedömningsfel. Till den förra kategorin hänför jag då också längdföringsfel och till den senare också underlåtenhet att pröva framställda yrkanden och underlåtenhet att pröva huruvida extra avdrag skall medgivas, ehuru yrkande härom icke framställts. Självklart är, att en viss bedömning inte alltid behöver karaktäriseras som ett "fel", även om högre instans bedömer saken på annat sätt. Då jag här talar om bedömningsfel är det alltså inte fall av nyss antydd art som jag har i tankarna utan bedömningar som framstår som felaktiga i egentlig mening. Sist berörda distinktion är f. ö. utan betydelse för det fortsatta resonemanget; det är endast för fullständighetens skull som jag påpekat den.

Taxeringstekniska fel avhjälps genom taxeringsrättelser, bedömningsfel genom taxeringsändringar. Det är kanske inte en terminologi som är vedertagen, allra minst inte sedan 72 a § TF tillkommit och där beskrivna justeringar av taxeringen ofta exklusivt benämns rättelser. Jag finner emellertid den nyss angivna terminologin lämplig, i vart fall är den det i här förevarande sammanhang. Det kan då konstateras att vissa rättelser, jämlikt 72 a §, får vidtagas av LskM[1], medan för andra krävs behandling hos och beslut av PN. Vad som här skall diskuteras är huruvida rättelser i ökad grad, ev. alla rättelser kan tilläggas LskM.

Detta är att se mot bakgrunden av dels behovet att ytterligare avlasta PN, dels erfarenheterna från den första "kampanjen" med tillämpning av 72 a §. I sistnämnda hänseende är att säga att — av erfarenheterna i Stockholm och av vitt-

[1] LskM = Lokala skattemyndigheten.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:23

nesmål från landet i övrigt att döma — det nya institutet fungerat väl. Kanske har det, i brist på tillgång på lämplig personal, inte blivit så snabb expedition av hithörande ärenden som förutsattes. Betydligt snabbare än med PN-förfarande har det dock gått (i Stockholm) och några egentliga olägenheter har den nya ordningen inte medfört, även om gränsdragningen mellan LskM och PN många gånger varit svår att göra; se härom vidare i det följande. Veterligen har emellertid inte förekommit något som givit belägg för farhågorna att rättssäkerheten skulle bli lidande genom det nya institutet. En utbyggnad av detta bör därför redan nu kunna komma i fråga. Vad som bör prövas är om inte ytterligare *taxeringstekniska fel* som är *uppenbara* skall kunna rättas av LskM.

Ser vi först till stadgandet om rättande av längdföringsfel, så har detsamma en så vid formulering att mera att önska inte finns i det hänseendet. Några reflexioner avseende den framtida ordningen är dock att göra. När ADB införts framställs alla taxeringslängder av länsstyrelses datasektion. Underskrift av representanter för TN kommer då icke vidare i fråga utan (chefen för) LskM skall underskriva längderna och därmed betyga (efter stickprovskontroll) att de rätt återger TN:s beslut. Underskrivandet måste självfallet, liksom nu, utgöra en gräns: vad som rättas före underskrivandet är att se som rättelser under pågående längdföring och sådana rättelser ligger utanför 72 a §, medan det som rättas efter underskrivandet är rättelser i sådan formbunden ordning som i 72 a § sägs. En betydelsefull fråga är alltså när underskrivandet skall ske. Givetvis först sedan stickprovskontrollen verkställts, men den bör heller inte ske förrän ev. ”balanserade fel-listor” medfört härav betingade rättelser. Underskrivande så sent som möjligt skulle man vilja yrka på. Men å andra sidan föreligger självfallet krav på att så snart som möjligt ha underskrivna längder som kan läggas till grund för taxeringsbevis och andra uppgifter om taxeringen. Det finns väl vidare efter ADB-genombrottet ingen anledning att B- och C-längderna skall ”föras” hos länsstyrelsen utan det får väl bli så att *alla* taxeringslängder underskrivs av LskM (som också förvarar alla deklarationer?).

Låt oss sedan tillsvidare bortse från att bestämmelserna i övrigt i 72 a § tar sikte på allenast taxering av fysisk person och dödsbo och att rättelse får ske endast om den inte medför höjning av den beskattningsbara inkomsten och något granska de i andra stycket av 72 a § angivna felkategorierna. Till punkten 1) där det talas om ”uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration” är då att göra följande kommentar. Vi har i 91 § TF (om självrättelse av PN) och i 100 § (om extraordinär besvärsrätt) uttrycket ”felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende”. Varför har man inte den lokutionen i 72 a §? Då skulle mycket mer kunna rättas än som nu är möjligt och jag tror ändå inte att man skulle komma utanför det som man avsåg skulle kunna rättas av LskM. Några exempel: inkomst ombord har deklarerats och taxerats; kontrolluppgift har missuppfattats av såväl den skattskyldige (dsk) som taxeraren; kontrolluppgift felaktig (betr. pensionsförmåner); livränta ej reducerad av vare sig dsk eller taxeraren, ehuru av kontrolluppgift framgår att så skall ske;

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:23

förmögenhet har ej reducerats. Möjligen någon tvekan om LskM:s befogenhet att rätta i fall där samtaxering ej skett, fast så uppenbarligen bort ske. Men varför inte; och detta i så fall även om makarna är skrivna hos skilda lokala skattemyndigheter. Vi har också haft det fallet att för hög inkomst av tjänst uppgivits av dsk; kontrolluppgift förelåg inte och deklarationen följdes; kontrolluppgift införskaffas av LskM och visade lägre belopp; nog borde LskM kunna rätta.

Så följer under punkt 2) "uppenbar felaktighet i fråga om belopp som anger fastighets taxeringsvärde". I propositionen (131/1965 s. 46) sägs att sådan felaktighet kan avse såväl garantibelopp och avdrag för garantibelopp som angivet taxeringsvärde vid beräkning av värdeminskningsavdrag eller i förmögenhetssammanställning. Men om garantibelopp felaktigt påförts? Utbo taxerad för samma fastighet i två församlingar? Obebyggd tomt taxerad för inkomst (2 % av tax.v.)?

Till bestämmelserna i punkterna 2) och 3) om rättelse av avdragsfel är också att foga några exempel och frågor. Missat avdrag enligt 46 § 2 mom. fjärde punkten, första stycket (1000 kr:s-avdraget)? Fel ortsavdrag vid skönstaxering? (Får överhuvud LskM rätta något vid skönstaxering?) Överföring från den ena maken till den andra, då allmänt avdrag inte helt kunnat utnyttjas? Ortsavdrag fel, förvärvsavdrag ej medgivet men pu å 1000 kr. felaktigt medgivet? På denna punkt är också att fråga: vilka rättelser kan LskM göra beträffande kommunalskatteavdraget i dess nya skepnad?

Så kommer då den större frågan: varför skall inte också taxeringstekniska fel till dsk:s fördel, alltså där rättelsen blir till hans nackdel kunna rättas av LskM? Jag vet väl, att departementschefen (och andra) uttalade att LskM då skulle framstå som en särskild taxeringsinstans och jag anförde för egen del något liknande. Men ändå. Det är ju fråga om fel av en typ som bör kunna rättas utan omgång och ser man rättelseverksamheten som en "förlängning" av taxeringsnämndernas verksamhet borde de principiella betänkligheterna kunna falla. Kanske besvärsbestämmelserna måste ändras, men nog bör det finnas en lösning. — Till slut; oavsett om en reform enligt det nyss sagda genomförs eller inte, bör i vart fall sådan ändring vidtagas att uppenbara felaktigheter till den skattskyldiges nackdel kan rättas av LskM även när det gäller taxeringar av andra juridiska personer än dödsbon.

Nils Gottliebsson

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:23